

Nr 32

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring av lagen om förvaltning av bysamfälligheter.

Tredje lagutskottet har behandlat en i riksdagens andra kammare väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 95, av herrar *Gezelius* och *Munktell*.

I motionen hemställes, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av bysamfällighetslagen, att möjlighet beredes delägarna att för besparade vinstmedel förvärva fastighet, att ingå i den gemensamma förvaltningen enligt enahanda grunder som gälla annan under förvaltningen ställd fast egendom».

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionärernas yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet, i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver, inhämtat yttrande från kammarkollegiet, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen och länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Sistnämnda myndighet har bifogat yttrande av överlantmätaren i länet.

Gällande bestämmelser m. m.

Genom lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter skapades regler för det fall att delägarna i dylik samfällighet icke kan enas om dess användning. Dylika lagregler hade tidigare saknats. Bysamfällighetslagen innehåller bestämmelser angående sammanträde för gemensam överläggning och beslut angående de samfällda ägornas förvaltning (3 och 4 §§). Därest beslut icke kan komma till stånd äger envar delägare begära godmansförvaltning av samfälligheten (2 §). Beslut, som fattas å sammanträde, kan avse antingen mera stadigvarande, ordnad förvaltning av samfälligheten (5 §) eller en mera tillfällig användning eller utlegning (6 §) eller försäljning av densamma (7 §). Därest stadigvarande förvaltning anordnas, skall reglemente angående grunderna för förvaltningen antagas och underställas rättsens prövning (5 §).

Bysamfällighetslagen äger enligt 1 § tillämpning på bys eller annat skifteslags samfällda ägor, som vid skifte eller annan laga delning eller sämjedelning undantagits för gemensamt behov eller uteslutits från delningen, liksom på mark som eljest är gemensam för två eller flera fastigheter med i övrigt skilda ägor. Med ägor likställes rättigheter och förmåner, som är samfällda för dylika fastigheter.

Enligt uttalande i förarbetena fordras för att lagen skall vara tillämplig sådant samband mellan samfälligheten, å ena, samt de skilda fastighetsägorna, å andra sidan, att andelen i samfälligheten utgör ett verkligt tillbehör till de särskilda fastigheterna. Till lagens tillämpningsområde är, anföres i motiven, icke att hänföra äga, som för en by eller två eller flera fastigheter förvärvats från främmande fastighet och anslagits till något gemensamt ändamål.

Frågan huruvida lagen är tillämplig å äga, som av delägarna i en bysamfällighet förvärvats för gemensam räkning, var föremål för bedömande i rättsfallet NJA 1954 s. 193. Delägarna i en bysamfällighet ansökte om fastställelse av beslut om ändring i reglementet för samfälligheten, innebärande dels att under samfällighetsförvaltningen skulle ingå jämväl mark, vilken förvärvats för delägarnas gemensamma räkning och enligt deras beslut skulle ställas under förvaltningen, dels att delägarna ägde rätt att anslå medel till förvärv av mark, som skulle ställas under samfällighetsförvaltningen. De lägre domstolarnas avgöranden, varigenom delägarnas beslut om ändring i reglementet undanröjdes, blev fastställt av högsta domstolens majoritet med motivering att mark som förvärvades för delägarnas gemensamma räkning icke skulle, även om förvärvet skedde med medel från avkastningen av samfälligheterna, bli en för delägarnas fastigheter samfälld tillhörighet, samt att bysamfällighetslagen förty icke skulle få tillämpning å marken.

Jämlikt 16 § bysamfällighetslagen är lagen i regel icke tillämplig i den mån andra författningsbestämmelser för förvaltning eller användning av ägorna finnes. På grund härav gäller lagen exempelvis icke för de samfälda marker, vilka faller under lagarna om häradsallmänningar samt om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. I sistnämnda lagar gives bestämmelser angående införlivning av mark med allmänningarna. Som förutsättning härför gäller bland annat, att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmänningen, eller också att den är behövlig för dess bevakning eller skötsel.

I den mån varken bysamfällighetslagen eller andra särskilda författningsregler är tillämpliga å fast egendom, som samfällt äges av två eller flera, blir antingen de i lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag för sistnämnda slag av bolag givna reglerna eller ock bestämmelserna i lagen den 30 september 1904 om samäganderätt att tillämpa.

Såsom en allmän regel kan sägas gälla, att samäganderättslagen är tillämplig då förvärvet av egendomen varit oförutsett för delägarna — exempelvis grundar sig å arv, testamente eller gåva — medan enkelt bolag anses föreligga, då ägarna träffat överenskommelse om att gemensamt förvärva egendomen — med enkelt bolag avses nämligen enligt 45 § handelsbolagslagen att två eller flera slutit bolag för visst företag eller för fortsatt verksamhet utan att fråga är om handelsbolag. Undantagslös är dock icke denna regel. Det är således icke uteslutet, att under vissa omständigheter ett ge-

menskapsförhållande, som är grundat genom avtal, blir att bedöma enligt samäganderättslagen.

Är bolag för handen är bolagsavtalet grundläggande för förhållandet mellan bolagsmännen. Är ej annat avtalat, kan bolaget när som helst uppsägas. Vid likvidation av bolaget skall bolagsgodset förvandlas i pengar, varefter skifte skall ske.

Enligt samäganderättslagen kan, om delägarna ej enas, icke anordnas annan förvaltning än att domstol på delägarers begäran kan förordna, att egendomen för viss tid skall omhänderhavas av god man (3 §). Envar delägare äger i princip rätt att påfordra egendomsgemenskapens hävande genom försäljning av godset för gemensam räkning å offentlig auktion (6 §). Om förutsättningarna för erhållande av laga skifte å fastighet föreligger, kan gemenskapen upplösas även i sådan ordning (7 §).

Remissyttrandena

Motionärernas hemställen tillstyrkes av samtliga remissinstanser. Lantmäteristyrelsen och länsstyrelsen i Kopparbergs län hänvisar därvid till att inom lantmäteristyrelsen igångsatts en utredning angående en mera ändamålsenlig förvaltningsform av enskilda skogsmarker, som tillhör skilda rättssubjekt, vid vilken utredning även den av motionärerna berörda frågan komme att övervägas.

Kammarkollegiet anför i sitt yttrande.

Alltifrån tillkomsten av storskiftesförfattningarna på 1700-talet har en huvudlinje i den svenska jorddelningspolitiken varit, att varje delägare i ett skifteslag skulle få sitt ägoinnehav utbrutet för sig och att den tidigare allmänt rådande samfälligheten i avrösningsjorden borde inskränkas till vissa närmare reglerade undantag (jfr numera 10 kap. lagen om delning av jord å landet). Det torde därför vara anledning att iakttaga försiktighet om man vill beträda en väg, som i sin mån skulle innebära ett steg tillbaka i riktning mot ökad ägogemenskap.

I den mån de markförvärv, vilka gjorts av bysamfällighetsförvaltningar, haft till syfte att på ett väsentligt sätt förbättra betingelserna för ett ändamålsenligt utnyttjande av bysamfälligheter, torde inga befogade invändningar kunna göras mot förvärven. Fall torde också ännu kunna förekomma, då arrondering av en bysamfällighet på ett ur brukningssynpunkt rationellare sätt framstår såsom önskvärd. I första hand synes därvid böra undersökas, huruvida syftet kan nås genom ägoutbyte. Om så ej kan ske aktualiseras givetvis frågan om möjligheten för delägarna i bysamfälligheten att förvärva erforderlig mark för arronderingen.

Därest delägarna i sistnämnda fall icke genom bysamfällighetslagen beredas tillfälle att såsom sammanslutning förvärva fastighet inträder, såsom motionärerna också påpekat, konsekvensen att förvärvet medför äganderätt enligt lagen den 30 september 1904 om samäganderätt. Man torde kunna dela motionärernas åsikt om det olämpliga däri. Samma konsekvens kan för övrigt uppkomma på ett så att säga omvänt sätt. Om t. ex. delägarna i en bysamfällighet låta avstycka ett eller flera områden från samfälligheten med tanke på en senare försäljning av avstyckningarna — såsom vid ex-

ploatering av ett bostadsområde — blir följden, att i och med själva avstyckningsåtgärden och därav föranledd registrering av avstyckningarna som särskilda fastigheter de avstyckade områdena icke vidare utgöra del av bysamfälligheten utan tillhöra de dåvarande bydelägarna personligen enligt samäganderättslagen. Det olägliga i anmärkta konsekvenser ligger mindre i den av motionärerna påtalade dualismen, att samma grupp rättssubjekt efter ensartade delaktighetstal skulle äga fast egendom, där inbördes rättigheter och skyldigheter reglerades efter olika lagar. Menligare torde vara, att den personliga delaktigheten i den eller de fastigheter, beträffande vilka samäganderättslagen bleve tillämplig, med tiden lätt nog kan komma att avsevärt avvika från delaktigheten i bysamfälligheten. Om nämligen vid försäljning av hemman eller hemmansdelar inom byalaget (skifteslaget) icke noga beaktas, att säljarens personliga andel i fast egendom, varå samäganderättslagen är tillämplig, uttryckligen medtas vid försäljningen, kunna delägarna i sistnämnda egendom delvis komma att utgöras av andra än bydelägare, stundom måhända av ett stort antal personer bosatta på vitt spridda platser.

Sedan kollegiet härefter uttalat, att högsta domstolen genom avgörandet i rättsfallet NJA 1954 s. 193 icke torde ha tagit ställning till frågan, huruvida delägarna i bysamfällighet såsom sammanslutning kan förvärva fastighet, yttrar kollegiet slutligen.

Av det tidigare anförda torde framgå de skäl, som enligt kollegiets mening tala för att den av motionärerna begärda utredningen bör komma till stånd, men jämväl att därvid torde böra beaktas, att möjlighet endast under vissa förutsättningar bör stå öppen för delägare i bysamfällighet att såsom sammanslutning förvärva fastighet. Mark bör sålunda få förvärvas endast för en sådan arrondering av bysamfällighet, som är påkallad av jordbruksrationaliserings- och därmed jämförbara krav. Rena penningplaceringförvärv bör följaktligen ej medges. Iaktas en dylik begränsning synes anledning saknas att vidhålla en fordran på att förvärvet skall ske för besparade vinstmedel. Vidare böra de fastigheter, som skulle få förvärvas, i någon lämplig form införlivas med vederbörande bysamfällighet eller eljest få karaktär av sådan samfällighet. Man torde alltså här komma in på frågan om en utvidgning av bysamfällighetsbegreppet. Tanken på att konstituera byalaget (skifteslaget) som juridisk person och såsom sådan ägare av förvärvad fastighet bör avvisas. Vid en utredning torde tillika böra övervägas bl. a., huruvida icke delägare i bysamfällighet jämväl böra få möjlighet att avskilja delar av sådan samfällighet till särskilda fastigheter med bibehållen egenskap av bysamfällighet så länge de icke avhänts delägarna.

Lantbruksstyrelsen yttrar inledningsvis, att på grund av utgången i det nyssberörda rättsfallet 1954 rättspraxis numera torde vara sådan, att bysamfällighet icke kan placera fonderade medel i fast egendom liksom att samfällighetsförvaltningen icke utgör rättssubjekt, som kan förvärva och erhålla lagfart å dylik egendom. Styrelsen anför vidare.

Som motionärerna påpekat torde delägarna i en dylik samfällighet, om de samfällt vilja förvärva fast egendom genom köp, ha att använda sig av gängse förfarande för köp av sådan egendom och bli då samägare enligt lagen om samäganderätt. Det kan dock här påpekas att det torde finnas teoretisk möjlighet, som i praktiken torde kunna ifrågakomma endast i enkla fall med få intressenter, att överföra mark till samfällighet i den mening, som avses i bysamfällighetslagen. Förfarandet kan schematiskt beskrivas

så att man från den förvärvade marken avstyckar små lotter — pro forma — vilka sammanläggas med respektive delägares enskilt ägda fastigheter, varvid stamfastigheten, d. v. s. den förvärvade marken, avsättes såsom samfällid mark för de avstyckade lotterna och sålunda i och med dessa lotters sammanläggning med delägarnas fastigheter kommer att utgöra samfällid mark för dessa. Det står dock klart att ett dylikt förfarande blir alltför komplicerat för att kunna användas när det gäller sådana större samfälligheter, som omnämnts i motionen. De av motionärerna berörda frågorna synas därför även aktualisera det — sedan länge uppmärksammade — fastighetsbildningsrättsliga problemet om tillskapande av ett institut för överförande av gemensamt ägd mark till samfällighet för delägarnas fastigheter.

Ur de jordpolitiska synpunkter, som kunna anläggas på dessa frågor med hänsyn till verksamheten för jordbrukets yttre rationalisering, kunde en lösning av desamma i av motionärerna avsedd riktning vara av visst värde. Därigenom skulle nämligen byte av mark i syfte att förbättra arronderingen av skogsmarken kunna underlättas. Möjligheterna att lösa dessa frågor genom ägoutbyte äro alltför begränsade. Om möjlighet öppnades för bysamfällighet att i vissa fall förvärva mark, skulle sedan genom samarbete mellan lantbruksnämnd och sådana samfälligheter omarrondering kunna genomföras genom liknande marköverflyttningar, som nu i många fall ske genom överenskommelser med skogsbolag och syfta till att för storskogsägaren å ena sidan erhålla förbättrad arrondering och för lantbruksnämnden å den andra sidan frigöra mark för komplettering av skogbehövande jordbruk.

En lagändring i av motionärerna avsedd riktning framstår sålunda som önskvärd för att möjliggöra arronderingsbyten. Även förvärv för utvidgning torde i vissa fall, till exempel då starka arronderingsskäl tala härför, lämpligen böra tillåtas. Förvärven böra givetvis vara underkastade den prövning, som följer av lagstiftningen rörande inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet eller om förbud för vissa rättssubjekt (bolag etc.) att förvärva fast egendom.

Lantbruksstyrelsen anser det önskvärt att de av motionärerna berörda frågorna bli föremål för utredning. En sådan utredning torde föra in på spörsmål, som bearbetas av 1951 års jordbruksrationaliseringsutredning och 1954 års fastighetsbildningskommitté.

Lantmäteristyrelsen anför i sitt yttrande följande.

Det är enligt styrelsens mening ur skilda synpunkter angeläget att samfällighetsförvaltning av fast egendom kan ordnas under sådana former att densamma för delägarna erbjuder påtagliga fördelar. På många håll synes bysamfällighetslagens förvaltningsform icke ha motsvarat förväntningarna på en ändamålsenlig förvaltning. Det kan givetvis ifrågasättas om icke bland annat under vissa förutsättningar torde få krävas att delägarna skola vara berättigade att av besparade vinstmedel få förvärva fast egendom. Sålunda kunna vissa skäl tala för att samfällighet, som förvaltar exempelvis en grustäkt, bör äga rätt att utöka grustäkten genom markförvärv. Samförvaltningarnas fastighetsköp torde, vilket motionärerna också antytt, ofta även ingå såsom ett led i arronderingen av skogsmark. Såväl ur skogsvårds- som ur annan allmän synpunkt kunna sådana förvärv vara av betydelse. Utöver angivna synpunkter kunna även andra anföras för ett förslag om sådan ändring i bysamfällighetslagen, att möjlighet beredes delägarna att för besparade vinstmedel förvärva fastighet att ingå i den gemensamma förvaltningen enligt enahanda grunder som gälla annan under förvaltningen ställd fast egen-

dom. Å andra sidan kunna emellertid skäl av såväl praktisk som juridisk art anföras mot en sådan obegränsad rätt att förvärva fast egendom. Motionärernas förslag, som avser att möjliggöra att av samfällighet förvärvad fast egendom skall ingå i den gemensamma förvaltningen enligt enahanda grunder som gälla annan under förvaltningen ställd fast egendom, torde även få återverkningar i fastighetsbildningslagstiftningen i vad denna avser samfärd mark.

Föreliggande av motionärerna framförda förslag berör uppenbarligen frågeställningar, som ej kunna besvaras utan närmare utredningar och överväganden. Det synes dock lantmäteristyrelsen angeläget att dessa frågeställningar utredas. Vissa skäl kunna därvid anföras för att en sådan utredning ej begränsas till enbart det av motionärerna berörda spörsmålet. Lantmäteristyrelsen vill sålunda i detta sammanhang anmäla att styrelsen med hänsyn till frågens betydelse i fastighetsbildningssammanhang tagit initiativ till viss utredning angående en mera ändamålsenlig förvaltningsform av enskilda skogsmarker, som tillhöra skilda rättssubjekt. Man torde våga utgå från att en ny fastighetsbildningslag kommer att innehålla mera effektiva bestämmelser rörande avsättande av gemensamhetsskog än den nuvarande. En förutsättning för bildande av gemensamhetsskog i större utsträckning torde dock vara att en lämplig förvaltning kan genomföras för skogen. Såsom i det föregående berörts synes bysamfällighetslagens förvaltningsform på många håll icke ha motsvarat förväntningarna på en mera ändamålsenlig förvaltning. Ej heller synas vissa andra former av gemensam förvaltning av skog ha utfallit helt tillfredsställande. Angivna spörsmål ha därför syntts styrelsen böra närmare utredas. Utredningsarbetet har också igångsatts med infordrande av vissa uppgifter från rikets överlantmätare samt, efter samråd med skogsstyrelsen, jämväl från skogsvårdsstyrelserna. Styrelsen har utgått från att i samband med utredandet av frågan om lämpligare förvaltningsformer för enskilda skogsmarker även den av motionärerna berörda frågan — jämte vissa andra — närmare måste övervägas. Till vilket resultat lantmäteristyrelsens utredning kan leda är givetvis för närvarande omöjligt att överblicka.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län ansluter sig till vad överlantmätaren i länet anført och tillstyrker, att den i motionen behandlade frågan närmare utredes, varvid länsstyrelsen anser lämpligt, att utredningen anførtros lantmäteristyrelsen.

Överlantmätaren anför i sitt av länsstyrelsen åberopade yttrande bland annat.

Motionärerna synas i första hand ha haft sin uppmärksamhet riktad på sådana samfällighetsförvärv, som avse fastigheter med skogsmark. Det kan utan tvekan utsägas, att en reform i den av motionärerna önskade riktningen i vissa fall skulle kunna få en klart positiv effekt. I första hand gäller detta beträffande de samfällighetsförvaltningar, som ha att förvalta gemensamhetsskogar. Sådana gemensamhetsskogar skulle genom en aktiv inköspolitik från förvaltningens sida kunna utökas till att omfatta skogskomplex av sådan storleksordning, att ett verkligt rationellt skogsbruk skulle kunna möjliggöras. På samma sätt skulle också andra samfällighetsförvaltningar genom ett målmedvetet handlande så småningom kunna bygga upp gemensamhetsskogar. Det kan icke anses uteslutet att härigenom de gemensamma ägolotter i skogsmark, som vid de pågående laga skiftena inom dalalagens tillämpningsområde utläggas för skiftesdelägare vilka icke erhålla ägolott

i inägorna, successivt kunna övergå till gemensamhetsskogar och därigenom komma den jordbrukande befolkningen i orten till gagn, en utveckling som måste betecknas som eftersträvansvärd. Såsom exempel på andra legitima förvärvsobjekt kan nämnas mark för gemensamhetsbete samt tomtplatser för maskinstation, gemensamhetstvättstuga, samlingslokal och därmed jämförliga ändamål.

Sammanfattningsvis uttalar överlantmätaren, att starka skäl talar för en ändring av bysamfällighetslagen i huvudsaklig överensstämmelse med motionärernas önskemål, samt förordar, att utredningen av frågan med hänsyn till dess betydelse för fastighetsbildningen anförtros åt lantmäteristyrelsen.

Utskottet

Bysamfällighetslagen reglerar formerna för förvaltning av ägor och rättigheter, som är samfälliga för två eller flera fastigheter med i övrigt skilda ägor. I främsta rummet kommer därvid i betraktande mark, som vid skifte eller annan delning undantagits för gemensamt behov eller uteslutits från delningen. I övriga fall fordras för att samfällig äga skall falla under lagens bestämmelser, att andelen i samfälligheten har karaktär av verkligt tillbehör till de särskilda fastigheter, som har del i densamma. Däremot äger lagen icke tillämpning på mark, som för två eller flera fastigheter förvärvats från främmande fastighet och anslagits till något gemensamt ändamål.

I ett av högsta domstolen år 1954 avgjort rättsfall har fastslagits, att lagen icke heller blir tillämplig å mark, som delägarna i redan bestående bysamfällighet förvärvar från annat håll, detta även om medel till förvärvet erhållits genom avkastningen av samfälligheten.

Motionen är föranledd av nämnda rättsfall, och motionärerna menar, att eftersom några betänkligheter av principiell art icke torde kunna anföras mot förvärv av sistnämnda slag samt frågan äger mycket stor betydelse för de därav berörda, synes det påkallat att bysamfällighetslagen ändras i berörda avseende.

Spörsmålet om möjligheten att införliva mark med bysamfällighet torde främst vara av betydelse där samfälligheten består av skogsmark. Såsom motionärerna och remissinstanserna framhåller är det otvivelaktigt ett önskemål av icke ringa vikt, att skogar, som förvaltas enligt bysamfällighetslagen, i förekommande fall kan kompletteras med mark från annat håll, så att för en ändamålsenlig och ekonomiskt bärkraftig skogsdrift mera lämpad storlek och arrondering av samfälligheten uppnås. I detta sammanhang vill utskottet i likhet med motionärerna fästa uppmärksamheten på att överväganden av dylik art varit bestämmande vid införandet av reglerna om införlivning av mark med häradsallmänningar och sådana skogar, som avses i lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Utskottet finner således, att det nuvarande rättsläget, enligt vilket mark, som förvärvas av delägare i bysamfällighet, icke blir underkastad bysamfällighetslagens regler om förvaltning av samfälliga ägor, från viktiga syn-

punkter är mindre tillfredsställande. En utredning i motionens syfte framstår därför såsom befogad. Eftersom frågan som förut nämnts har sin största betydelse med hänsyn till intresset av ett rationellt skogsbruk på de skogsbärande samfälligheterna, synes en dylik utredning lätt kunna komma att leda in på skogsförvaltningsproblem av mera vidsträckt art än den av motionärerna angivna frågeställningen. Denna har också tagits upp i ett dylikt större sammanhang genom att önskvärdheten av att åstadkomma ändamålsenlig förvaltning av skogsmark, som är gemensam för flera fastigheter, uppmärksammas av lantmäteristyrelsen. Med hänsyn till denna frågas betydelse i fastighetsbildningshänseende har styrelsen tagit initiativet till en utredning angående en mera ändamålsenlig förvaltningsform för enskilda skogsmarker tillhörande skilda rättssubjekt. Vid denna utredning avser styrelsen att även beakta det i motionen behandlade spörsmålet.

På grund av lantmäteristyrelsens nämnda åtgärd anser sig utskottet kunna utgå från att motionärernas önskemål i så måtto kommer att tillgodoses, att frågan om möjlighet till utvidgning av bysamfällighet utredes i ett därför lämpat sammanhang. Med hänsyn härtill anser utskottet att någon riksdagens åtgärd icke för närvarande påkallas i anledning av motionen. Utskottet förutsätter därvid, att lantmäteristyrelsens utredning bedrivs med erforderlig skyndsamhet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,
att förevarande motion, II: 95, icke måtte föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 november 1955

På tredje lagutskottets vägnar:

ABEL ANDERSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Albert Hermansson*, Lindahl, Grym, Ivar Nilzon, Axel Jansson, Ebbe Ohlsson, Georg Carlsson och Alexanderson;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Åhman, Johansson i Torp, Nyberg, Bengtsson i Halmstad, Hansson i Skegrie*, Persson i Tandö och Munktell.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.